

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen napokint, péntek és vasárnap kivételével.

Előfizetési árak:
 Helyben és postán küldve.
 Egy évre 10 frt-kr.
 Fél évre 5 —
 Negyed évre 2 — 50
Egyes szám 5 kr.

Az azonos című részletek mindegyikét külön meg kell rendelni. A közlőny 1894. évi. augusztus 1. napján kezdődött. A szerkesztőségbe birtokosokhoz küldendő.

Működési helyben:
 TUDÓSI K. LAJOS könyvkereskedésében a Kisodvany utca 10. sz. alatt. Debreczenben KUTASI IMRE könyvtárában a postahivatalok nyomdájában a postahivatalok utján.

Hirdetési díj:
 Egy sorra 50 szavú hirdetésre 5 kr.
 Hosszabb hirdetésre a fentebbi ártól külön meg kell egyeztetni a szerkesztőséggel. Az árak mindenkor fél évre szólóak. A hirdetés mindenkor a közlőny kiadásáig tart. Hirdetésre a közlőny kiadásáig tart. Hirdetésre a közlőny kiadásáig tart.

GYFÜRDŐ
 márványkád- és kőfürdők
 kitűnő eredményekkel
 minden kényelemmel
 telefon, távirat-összeköttetés
 minden kényelemmel
 telefon, távirat-összeköttetés
 minden kényelemmel
 telefon, távirat-összeköttetés

Zelmos
 ZEN BEN
 tésü ásvány-
 m.: Bikszádi,
 Borszéki, Bu-
 Hunyadi, Vic-
 Csizi, Emsi,
 leichenbergi,
 Karlsbadi,
 ki, Luhi-Mar-
 Marienbadi,
 Parádi, Ro-
 tor, Seltersi.
 juh-turót,
 örött festéke-
 s az ujonnan
 lint marha,
 raj- és köröm-
 Denaturált
 nyos áron.
 delések azon-
 eszközöltet-

redetmény.
 égrehajító az 1851.
 értelmében ezen-
 a debreczeni kir.
 1890. P. számú
 jára Kőza javára
 jelen 320 frt —
 év szeptem-
 számítható 6%
 en 26 frt 29
 erejéig elren-
 ajtás alkalmával
 450 frtra be-
 téhen és egye-
 vilános árverés
 8138 1890 P.
 s folytán a hely-
 en lóvásártéren
 108. §-ában
 erint lesz ki-
 1890. évi julius
 Gyula
 ági végrehajtó.

Hősök emléke.

— Irta és a debreczeni honvéd-temetőben 1890. aug. 2-án felolvasta: Kósa Barna. —

Akad-e valaha magyar költő, a ki meg fogja írni a szabadságharc hőskölteményét? Bizonyára fog akadni s ha akad: akkor hőskölteményének egyik gyászkeretű lapján a debreczeni csata lesz megemlékezve!

De addig is, míg nemzetünk egyik legnagyobb, legdicőségesebb korszakának, a szabadságharcnak méltó tolmácsolójá akad, kinek zengzengő verseit öreg és ifjú könyv nélkül fogja betanulni, mint a hogy betanulták a görögök Homér eposzait: hadd zendüljön a hazafiak ének s keljen ajkunkon dicsőítő szózat, midőn a hősök emlékét ünnepeljük!

Temetőben vagyunk. A halottak, kik e virágos hantok alatt pihennek, a nemzet nagy halottjai. Itt zöldel az orom, itt zöldel a hant, zászlós-kópjával a honvéd-hősök sírján! Zászlós kópják lobogóját nyári szellő lengeti; zöld akácok lombjai altatót danát susognak: Aludjatok csendesen elhullott vitézek; a szabadság, melyet elvértetek, nem halt meg veletek együtt, hanem föl fog támadni s diadalmenetben járja be a hazát, fennen hirdetvén, hogy a hősök vére nem hullott hiába!

Temetőben vagyunk. Fejünk fölött a szabadság istenének kék ege ragyog, lábaink alatt hősök hamvai porladoznak, körülünk titkos suttogás kél, mintha e sírokból hatna hozzájuk a hazáért elhullt hősök beszéde! Ünnepi hangulat fog el bennünket, mert tudjuk, érezzük:

„Szent itt ez a föld! Templom ez a tér... Buruljatok arczra! Oltár e halom!”

Igen oltár, a hazaszeretet és szabadság oltára, melyen ki nem alvó fényvel ragyog az emlékezet fáklyája!

Napkeleti őseink, kik Ázsiából nemcsak erős kart és éles kardot, de tiszta erkölcsöket és egyszerű szokásokat is hoztak magukkal, csöndes ligetekben, apró halmokon mutatnak be áldozatokat Hadurnak.

E csöndes ligetben, melyet a kegyelet kérté várszolt, e szent hamvakat fedő halmok között hozzuk meg mi is az áldozatot a kegyeletnek és hazaszeretnek! Imádkozunk és lelkesedünk itten; azon nép imáját, mely megbühödté már a multat s jövődöt, meghallgatja az isten, a lelkesedés pedig megédesíti szívünket, hogy erős kitartással küzdjünk azon eszmék győzelméért, mely eszméknek zászlaját a debreczeni csatában ugyan győzelemre nem vihették, de azért csodálatra-méltó hősi bátorsággal küzdöttek az eszme harcossal tiszter anyai ellenségével szemben!

Hé volt a győzelem? A yers erő az oroszokat tette a csatát urává, a honvéd-sereg makacs küzdelem után kénytelen volt visszavonulni; de a miért ők küzdöttek, az nem vészt el, mert egy tette-rek nemzet viraszt az ő küzdelemük emlékezte felett, tele hittel, tele reménységgel az iránt, hogy a magyar szabadságot és függetlenséget se az oroszok dardája, se az osztrákok bitója nem omlhat meg, mert a hősök vérevel áztatott földből még sebben fakad ki a szabadság terebélyes fája; e nemzet tudja azt, hogy nagy hivatás vár meg rá a népek színpadán, hogy mint a szabadság előharcosa vegyen részt azon nagy küzdelemben, melyek megváradottják a világot s ledöntik a hamis bálványok szobrát; e nemzet, hiába vezért annyit, hiába akarták kiirtani, még ma is eleterős s bátor szemmel néz a jövőbe, — míg legyőzője — az orosz — mai nap is rabszolgamódjára tengődik a Volga partján, multjában nincs öröm, jövőjében nincs remény!

Még csak 41 éve, és már is regeszzerűnek tünik fel előttünk azon csodás harc története, mely megifjította nemzetünket, mely tanúságot tett életképessége mellett s megszerezte nemzetünknek a nagy világ rokonszenvét s becsületét. E harc vívása nélkül mint nemzet letűntünk volna a történelem színpadáról s ma már ugy be lennénk olvasztva Ausztriába, hogy magunk se ismerénk többé magunkra!

Az utó-nemzedék örök hálájára méltók tehát azok, kik abban az időben a haza hívó szótára fegyvert ragadtak, hogy megmentsék a nemzeti becsületet és a nemzeti letet!

Tiszteletet a még élő harcosoknak s koszorút az elhullt sírjára!

„Itt egykor, reges, hősök idejében, alattunk rengett, ingott a talaj...”
Ott a síkon, hol a forró nyár hevében a delibab enyelve úz tünder-játékokat, hová még el-elhat a Rákóczi-haragbűvés, mintha

azt mondaná: „vivos voco, mortuos plango”: ott állott szembe a Nagy Sándor kicsiny hada az oroszok xerxesi táborával.

All még a domb, Nagy Sándor halma, melynek tetejéről a hős vezér intette a csatát, melyet azért kellett vívnia, hogy Debreczent, a szabadságharc tüzhelyét, kardesapás nélkül át ne engedje az oroszoknak!

Csendő csata-kardok, dübörgő ágyúk bömbölései hirdették, hogy egy parányi sereg küzd óriási ellenfeleivel, nem a győzelemért, hanem a zászló becsületéért!

Napestig küzdött oroszai bátorsággal a honvéd-sereg.

A csata hevében volt több olyan pillanat, midőn már az oroszok sorai ingadoztak; a honvéd szuronya elől meghátrált a kozák lándzsa, gyermek-tüzelek az orosz seregek legjobb bajnokait sebesíték halálra: mily más fordulat lehetett volna e csatának, ha a kellő pillanatban Görgey derek-hadával Vámos-Pécsről megerkeznek s oldalba támadja az oroszokat!

Görgey azonban tétlenül Vámos-Pécsen vesztegelt, miatt a Nagy Sándor csapatát az egyetlen harcót vívták.

Estére győzött a tüdő. A honvéd-sereget szétzilálta az orosz lovaság s Debreczen utcáit fosztogató kozákok kalandozták be. Az orosz sereg bevonult a hősiessen védett városba, hol meg azelőtt nem régen a Kossuth lángszava lelkesíté elszánt ellentámasra a magyart!

A közelgő tragédia utolsó előtti felvonását képezte a debreczeni csata. A diadalnapjai elmúltak; a győzelemhez szokott zászlók busan lengtek, a honvéd sereg körül mindig szorosabbra vonult az orosz had óriási ércgyűrűje, a csatateret a mi halottjainkkal voltak benesüvitve.

A temérek áldozat azonban a jobb jövő zálogául szolgált, azért: „El ne feledd a mezőt, hol hősök hulltak el érte!”

Rege szállt ránk ós időkől; tündér-rege, büvös rege; kegyelettel őrzettek hun utódok e reget!

Főnt az égen, csöndes este, midőn száz-ezer szemével tündöklik a csillag-tábor: fényes csillagok között egy szeles fehér hid vonul át, úgy hívják, hogy „H a d a k u t j a.”

Itt robbant bős haraggal, szemekben fényes lággal, kezükben csatabírdával, hogyha vészben volt a székegy, ősi hunok maradvékát védelmezni, segíteni, bujdosó Csaba királyfi elhullott vitézei!

Es az elhullott vitézek, kik ismét fegyvert ragadtak, földöntuli vad haraggal zúzták össze az ellent!

... Ki ne lenne e regében? Hun utódok reméljétek! Sírjaikból vissza-járnak, ma is, elhullt hőseid!

A hazának szent szerelme nem pihen a sírba sem!

Vizaknánál, hol az ágyu négy nap dörögött, elhullottak ifjú hősök százai. Negyven évig ott pihentek, sos-bányák hús öleiben, — és ma ismét megjelentek régi fényben, epen mint a visszatérő asztók!

Csoda-e ez? Nem, — valóság! Látható még minden sebhely, minden szurás, a mit a vad ellent ütött testükön!

Visszatértek a halottak, kik te érted hullottak el véres harcban, szabadság! Visszatértek s azt beszéltek, hogy a hősek nyugta nicszen, a mig hona nem szabad!

Tüeményes napok járnak! Fölkelnek a síri árnyak s felkötik a nemzetet. Itt is e bus temetőben, minden éjjel, szellem-órán, megmozdul a sirhalom! Suttogás kél, titkos szózat tör ki a föld mélyiből, — nyugvó hősök várva-várják: mikor zendül újra meg a hívogató csatakiáltás!

Reméljétek hun utódok! Ha vész borul a hazára, ha viharos felleg támad, ha ellentünk tör az armány, nem maradunk egy magunkba! Visszatérnek „Hadak utján” bujdosó Csaba királyfi elhullott vitézei!

A rege s történelem között szigorú határ-vonalat húzni nem lehet; gyakran, a mit regének gondolunk, az megtörtént dolog; viszont a mit hitéjes történetnek tartunk, az nem egybe regénel. Az 1848/49-iki szabadságharcnak számos oly részlete van, mely regének is beillenek, holott kétségtelen bizonyítékaik vannak arra nézve, hogy a mi 40 év távolán keresztül nézve regének tünik fel, az megtörtént valóság; a dicsőség, mely e multból ránk árad, elkápráztatja szemünket s szemünk, mely e fényhez nem szokott hozzá, hajlandó csupán kápráztatnak tartani azt, a mi a maga idejében fényes valóság volt!

Már maga az a gondolat, hogy e nemzetnek eszlett négy évtizeddel önálló, a e m-

z e t i h a d s e r e g e volt, mely bátran fölvette a véres harcot két nagy hatalom harc-edzett hadaival, regeszzerűnek tünik fel. — Még csodálatosabb az, hogy mily meszeszerű gyorsasággal állott elő ez a nemzeti hadsereg! A kilenc oldalról megtámadott magyar nemzet ugyzólván egy pár hét alatt állította elő a honvédezeket, egyiket a másik után; az ujonczseregek kiképzésére idő nem volt, az ő gyakori lerük a csatáról volt s rövid idő alatt megtanultak harcolni és győzni; ismeretlen nevű emberekől, alantas rangu tisztekből híres hadvezérek váltak, kik a csatateret csúfá tettek az ellenség tanult hadvezéreinek minden hadi taktikáját s midőn már minden elveszettnek látszott, akkor tört elő 1849. tavaszán az ujonnan szervezett honvédsereg a Tisza mellől s rövid idő alatt kiszorított az országból minden ellenséget.

Ez volt az a:

— „Csodálatos ifjú sereg,
Mely nem tudai, hogyan támadt;
Napok születtek... Mégis mintha
Születte volna h rom század!
Most rohaanak... pusztító tűz...
A fele már ki van dőlvé...
Most elnyeli a füst-felleg...
Meghaltak tán? Nem! Ott mennek!
Ott hallatszák, hogy „Előre!”

Midőn 1849. éjejen Windischgrätz herczeg, a teljhatalmu osztrák fővezér, a fővárost megszállotta, a budai királyi palotába érven sapkáját az asztalhoz vágta s azt mondta: „Vegyet ert a komédia!”

Az elbizakodott Windischgrätz azt hitte, hogy az ujoncz magyar csapatok, kik Jelliasich horvát baa rabló hadait kiverték az országból, nem birkozhatnak meg a császári rendes hadakkal s azt hitte, hogy a főváros megszállásával Magyarország meg van hódítva. — Pedig — mint a következmények mutatták — nagyon csalódott.

A kormány és az országgyűlés Debreczenbe költözött s itt szervezte az ellentállást. Windischgrätz annyira meg volt győződve diadaláról, hogy feleslegesnek tartotta a magyar kormányt üldözni s Debreczent elfoglalni, mely tevékenység által időt engedett a szorongatól nemzetnek arra, hogy erőit összegyűjtse s nagyobb sikerrel folytathassa az önvedelmi harcot.

Kossuth Lajos, ki e nehéz időkben lelket öntött a nemzetbe, a csodával határos tevékenységet fejtett ki Debreczenben. A nemzet áldozat-készsége folytán szervezte és szaporította a honvéd-hadakat, melyek aztán megújult erővel fordultak az országra betört, sőt a fővárost is megszállva tartó ellenség ellen.

Mikor a tavasz eljött: babért termelt a hősök homlokára!

Egyik diadalmas ütközet a másikat érte. Szolnok, Tópio-Bicske, Isaszeg, Vác, Nagy-Sarló, Komárom látták az osztrák hadakat futni a világ legifjabb és legvitezebb hadserege elől. Budavar tokára — véres harc után — szünetelt felültek a nemzeti zászlót s ezzel az egész ország területe meg volt tisztítva az ellenségtől.

Az öröm azonban nem sokáig tartott. Szárnyra kelt a hír, hogy az oroszok jönnek az osztrákok segítségére. E hír — fájdalom — igaznak bizonyult. Az oroszok hadai átlettek a Kárpátokat s az osztrák hadak, melyek az országból kiszorítottak, ismét betörték s újra megkezdődött az irtó harc a szabadságot védő magyar nemzet ellen.

Mi lett e harc vége? Szomoruan jegyezte föl a magyar történet. Tízenny nap-pal a debreczeni csata után Görgey hadserege Világosnál lerakta a fegyvert s az orosz fővezér azt jelentette a czárnak: „Felség! Magyarország felséged lábainál fekszik!”

A szerenczétlen országban véres bosszút állott az önkény-uralom. Megkezdődött a rablánc, lőpor és bitó uralma. A legvitezebb tábornokok, kik diadalról-diadalra vezették a honvédeket, bitón veszték el, de a bitó-halál nem ő rájuk, hanem hóhérajkra sűtötte a szégyen bélyegét!

Es a nemzet, melynek át kellett szenvednie a Golgotha miáden kínját, még ekkor sem esett kétségbe. Ha legjobb fiait kivégezték is, ha szabadságot elkobozták is, megmaradt számára a remény:

— „E porba omlott szép haza
Fel fog virulni még!
El bíró a felhők felett.
S áll a villamos ég!” —

Az eleterős fán bármily mely sebet vág-nak: a sebeket az idő meggyógyítja, a fa lombokat hajt, el, zöldel tovább. Ilyen eleterős fa Magyarország is. Villám zúgó ágait, eles fegyverrel hasgatták törzseit, meg gyökerét is megtámadták az örök fegyver: a fa azért nem vésztett ki, új lombokat hajtott s minden tavasszal új virágot hoz.

E nemzet, mely keresztül-élte ezer év viharát s három század szenvedés-tejes éveit, kegyelettel őrizi szívében őseinek emléket s imádkozva rebbg áldást nyugvó hősök porára!

Ma is a kegyeletnek ünnepeit üljük, midőn fölkerestük a debreczeni csatában elhullott honvédek nyughelyét; azon tudattal jöttünk ide, hogy az eszme, melyért ők meghaltak, győzni fog s a magyart, boldoggá teszi a magyart!

Nem hia ábránd, nem üres álomkép azon eszme, mely egy nemzet szívében lakik, hanem fenséges forrás a hazaszeretnek, melyből a legtisztább érzelmek fakadnak; ezen eszmet apáink hagyták ránk örökségül s ha azt valaha megtagadnók: nemzeti létünket adnók föl s kitorulnának bennünket az élő nemzetek sorából.

Ez a mi drága kincsünk, melyet áruba bocsátani, melyet elvesztesgetni sohasem szabad. Erről zengé a költő:

— „Oh drága kincs, melyet annyi
Sirhalom-föld el nem fedett!
Szó, a mely — bár némán — kiált,
Mit elvenni nem lehetett!
Ott van a zúgó erdőbe,
Beirva az arczerdőbe,
Csontok közé, mik széthulltak,
Mert azok is megmezdülnek,
Ha még egyszer lesz „Előre!”

— Belföldi hírek. Az 1891-ik évi költségvetés. A pénzügyminiszteriumban az 1891-ik évi költségvetést illetőleg a tanácskozáskor még mindig folytak. Letárgyalta Wekerle pénzügyminiszter Berzevics államtitkárral a vállás és közoktatásügyi miniszterium költségvetését is, melyre nézve a tanácskozáskor csak is fejezték. Még csak a kereskedelmi és pénzügyminiszteri költségvetések vannak hátra, s az ezekre vonatkozó tárgyalások befejeztével az egész költségvetést egybe fogják állítani. Mint az „O. E.” értesül, a jövő évi előirányzat bevetélei és kiadásai azonosak lesznek, a budget tehát deficitet nem fog feltüntetni. — A választási visszatelesek. Az igazságügyminiszter, miniszteri tanács határozata alapján, meg a negyedik ülészkabban, törvényjavaslatot fog előterjesztetni, mely a kir. kuriait bizza meg a választási ügyekben való bíráskodással, ugy, hogy a legközelebbi általános választások már a kir. kuria judikatúrája alatt mennek végbe. — Kisiklott vonat. Csütörtökön reggel 6 óra 59 perczkor Brassóól Budapestre induló gyorsvonat Rákoson kisiklott, a midőn a vonat a homokba furdott. A rákódás következtében 4 személyszállító kocsi összetört s az egyikben ülő Szalay jászberényi föld-birtokos, a mint a kisiklás következtében hátraesett, a kocsi falán fejet megdütötte és könnyebb sérülést szenvedett. — A Ferencz József nevelőintézet új kormányzója. Dr. Erdődi Béla kolozsvári tanker. főigazgatónak a Ferencz József intézet kormányzójává történt kinevezését a napokban közölte a hivatalos lap. — A magyar fegyvergyár ügye. Mint az „O. E.” értesül, Loewe Izidor, a berlini Loewe és társa czég főnöke, a magyar fegyvergyár igazgatóságából kilépett, egyidejűleg azonban kötelezte magát, hogy amaz időpontig, melyben a szerződésileg meghatározott gyártási képesség el fog érteni, ugy fogja a gyár érdekeit támogatni, mintha az igazgatóság tagja volna. Loewe kilépése valószínűleg abban találja indokát, hogy a társulat igazgatósága a kárterítési igényeknek a Loewe és társa czéggel szemben leendő érvényesítését elhátározta. — Pártverseny és az erdélyi függetlenségi és 48-as párt aug. 31-én tartja Kolozsvárt szervezkedő közgyűlést. — Kili kovács Ferencz hagyaték. A felső magyarországi muzeum, mint Kassáról írják, alapítójának, Klimkovicz Ferencz tanárnak hagyatékából 16 értékes festményvel gazdagodott. A több ezer frtot érő képek e napokban érkeztek meg Budapestre és mind antik mesterektől származnak (Correggio, Bassano, Rubens, Champaigne, Rembrandt, Solimena stb); csak egy van az elhunyt művészétől. Ez Corza Avendano Gábor urholgy-ajándéka.

— A királykisasszony násza. Az esküvő Ischben a legnagyobb pompa és fény között július 31-én d. e. 10 órakor ment végbe. A nép már kor. hajnalban mint a méhraj, nyüzsgéni kezdett az utcákon, ember ember

Hátán tolongott. Az erkélyek, ablakok zsufalásig tömve voltak, a számos helyen felállított tribünök szintén. Már a reggeli órákban egymásután vonultak fel példás rendben a sóbánya munkások, majd az iskolás fiúk, kik a tüzoltókkal egyesülve — sorfalat képeztek a templomig. A nászmenet impozáns látványt nyújtott, a mint a számtalan szebbnél szebb zászlókkal és szőnyegekkel díszített házsorok közt végig haladt. A menetet egy gyönyörű három éves lányka nyitotta meg, kezében virágkosárral. Az uralkodóház csaknem valamennyi tagja jelen volt. Este dísz-előadás volt a színházban, s a közeli hegy-csúcsok utasai oriasi uzorok estek. A fejedelmi vendégek a dejeuner után mind elutaztak. Mária Valéria ő fensége férjével Ferencz Saluator főherczeggel — minden kíséret nélkül kocsizott új otthonába Offensebe, hol a kastély el van számukra készítve.

Külföldi hírek. Vilmos császár Angliából visszatérve Helgolandban is fog ki-kötni. — Az argentiniai forradalom. Az argentinai köztársaság külügy-minisztere Buenos-Ayresből azt táviratozza, hogy a fölkelés véget ért s a lázadók meg-bódultak. — A zsidók Oroszországban. A „Times“ kivonatban ismerteti azokat az ediktumokat, melyeket a zsidók elnyomása céljából Oroszországban legújabb kiadta. Ezek szerint a zsidóknak a jövőben egész Oroszország földjén, beleértve Lengyelországot is, csak a városokban szabad lakniok. Földet nem birhatnak s földmunkások sem lehetnek; ennek következtében az összes zsidó föld-birtokosokat, mezei gazdákat és földmunkáso-kat kiutasítják. Ugyanerre a sorsra jutnak azok is, kik a zsidók számára kijelölt 16 kor-mányzóságon kívül laknak. E rendeletek kö-vetkeztében sok ezer zsidó kézműves földön-futóvá lesz. A rendeletek által sújtott zsidók száma megközelíti a milliót. Pedig — mint a „Times“ megjegyzi — a tiltakozások alig-ha fognak használni ez embertelen intézkedések ellenében. — A közép-amerikai béke. Mint a „New York Herald“ -nak Mexikó-ból távirják, Mexikó és az Egyesült Államok együttesen a középamerikai béke érdekében fognak fellépni. — Bismarck herczeg-et Schönhausenben nagy ovációkkal fogadák. A herczeg alig hogy megérkezett, a faluba ment s ott sok emberrel társalgott. Este faklyamenetet rendeztek tisztelőjére.

Jött éve csodáknak. Itta: Jánosy Zoltán. Szavalt a deb. honvéd-temető-ben 1890. aug. 2-án: Diószegi Mihály. Mert zeng a föld? Mi villámlik, dörög? Kettő roppant a gyászos szemfedél... A népszabadság támad, az örök, Hantok fölött a nemzet újra él! Kezéről, mintegy szél fuvallatán, Lehull a rozsdás, régi rabbillancs... Tekints körül e tágas szép hazán: Szabad a nép!... Már többé szolga nincs!

Mert zeng a föld? Mi roppant zaj riad? Mi láng gyulad ki a határ fölött?! Tolong örvölve vad hyéna had, A feltámadat eltemetni jött! Föl hát szabad nép! Erdeműd meg azt, Mit a kor teljessége megadott! Vértülatással ontódz a tavasz! Üdebb a rügy, ha vérben fakadott!...

És folyt a vér, megrendült a világ, Harci robbant. Hős magyar hadak Dicső utján nőtt, a nőtt hir-virág,

A „DEBRECZEN“ TÁRSZAJA

Dombok alján, szellős, lombos fák alatt Edesdeden hős honvédek alszanak. Egy pár virág s egy stri kő díszjelök, Enyi, a mit tőlük kaptak, Hej, pedig ők értünk haltak S ezzel kell beérniök.

Ók bizony csak a hazáért hulltak el, S a hazáért elvérzeni: bagatell. Löktek voln' csak sutba azt a trikolor, S küzdtek volna honuk ellen, Nevök volna: b r a v e H e l d e n, S kaptak volna ércz-szobort.

Ó de mégis jobb ez a hely ő nekik, Itt nyugosznak nyugton csak hős szíveik. Hol ha járnak az unokák s a fiak, Apáiknak sirhalmára, Hol minden kis porszem drága, Ezer áldást mondanak.

Isaszeg, Vác, Szolnok, Buda hősei, Dicsőségetek ki tudna lefesteni? A német, ha meglátott, már retirált, Hatha még lengett a zászló S felhangzott a hetyke jelszó: „Dupla lenung, nincs király!“

A ki minket úgy elhagyott, cudarul, Megmondátok ti a nevet magyarul.

Hun vér locsolta, mint szilaj patak... Halál, halál reátok zsarnokok!... Ha öklötök reánk fegyvert ragad, Imé a zászlón új jelszó lobog: Legyen hát akkor a hon is szabad!

... És óh, a harc leverve!... Csend honol Hantok fölött, hol a dicső csaták Fényének végsugára haldokol... Szilaj kezek zászlónk szétszaggaták! Mely csend borong a sirhalmok felett S ha óra út, éjtelkor rémesen: Sohaj kél, és a fákon átlegben, Komboly árnyak zokognak csendesen.

Csend, áray borong a néma halmokon... Körül az élet zúgva fut tova... Az ember öszö czebra tő vakou, Feledve a csodás harcok kora... Ki a népek földet s otthon adott, Most már, óh jaj, valóban hontalan! Maroknyi föld csak, mit megtarthatott, Azt nézi, nézi sirva utalan!

Gonosz fiu, mért jön e helyre hát Megöl apakat ünnepegni mért? Ha megtagadtad az elő apát, Letepte homlokáról a babért!?

Isten, magyar hazáknak Istene, Oh tegy csodát eltevedt nepedert, Te rajtad fagg a hű fiak szeme, Az ajk imázik, megrogyn a térd!

Csodának éve jött Dördül az ég, Sűrű felhő sötéten hampölyög, Folyamderéként habot ont a lég, Tenger morajlik a határ fölött. Az akna melyet zúgva verdesi Lehulló víz, majd szökve visszatér: Vele jönnek Vizakna hősei... S a hir hadak új utjáról beszél.

Arccuk fehér és ajkuk szótalan, De a seb ott a szívükön kiált: Le terdre, bűnbándog, hangtalan, Im az apa vadója a fiát!... Le terdre itt e drága hantokon: Fogadjuk fel hogy minket már tovább, Hemis korszellem nem tart láncokon, Hogy megtagadjuk a dicsők korát!

Ki megtagadja multját, nem magyar! Közöttünk ilyen hitvány nem lehet! Miltunk legyen az a szilárd talaj, Melyen jövőnkbe utunk elvezet!... A korszellem előre hivatog, Kovethetjük parancsoló szavát, Feledjük-e azért a nagyokat?!... Ki ezt teved: átok, átok reád!

Végezzük a béke nagy műveit S magyarok legyünk mindenek felett, Kövessük a szabadság híveit, Tanulva tőlük honszeretetet, S a legnagyobb ne legyen hontalan, Terhét ugys viselnie bajos, Kialtsa ajkunk, mint a dalba van: Gyere haza, ne sirj Kossuth Lajos!

Az erkölcsi szabadságról. Binding: „Die Normen und ihre Überretungen.“ Fordította: Dr. Ozory István. A büntető jog gyakorlati művelői csak elismeréssel vehetik tudomásul a fordító azon kijelentését, hogy nem várhatta be, míg az egész nagy munkával elkészülés az akarat-elhatározás szabadságáról irt fejezetét Binding alapvető munkájának mintegy mutatóvány gya-

Nem hagytták ezt a dicső nemzetet, Vesszen inkább a roagy élet, De maradjon a recsület S azért ki is tettetek.

A magyar név százezerszer fényesebb, A mióta a sok honvéd elesett. Mert a vérből, mit a honvéd hullatott, Dicsőségek nőtt virága S széles kerek e világra Hinte szint és ilatot.

Drága hősök, sirban nyugvó bajnokok, Edes-é a honok földben álmotok? Szabadságrért vívott annyi harc után, Álmodozva, hepelelege, Nem kísért-e lelketekbe, Van-e áldás a hazán?

Magyaroknak áldó öreg Istene, Szent egedből mi reánk is tekintis le, S hol a hősök éltök, vérok áldozák, Tedd ezerszer büdögobbá, Ó tedd igazán szabadá! Ezt az áldott, szép hazát! Benedek János.

A Korán. (Folyt. és vége.) A szabadelvű bég az új szabadság örö-mére, az osztrák gyerekek tiszteletére ren-dezett banketten a saját pezsgőjéből úgy be-talált szedni, hogy végül sz asztal alá bukott. Ott hagyták a derek embert, abban a hitben, hogy még kialussza magát. Csak-hogy a bég nem ebredt föl többé. A sok italtól gutaütést kapott. Így maradt özvegyen felesége, egy jó-karban levő, barna tüzes bosnyák nő, aki éppen letette az özvegyi fátyolt, mikor Köröz Robert Tuzlára érkezett. Egész mernök kolónia keletkezett akkor

nánt már is rendelkezésükre bocsátotta. A jeles kriminológus feltétlen dicseret illeti vállalkozásáért, mert sehol annyi tévedés az akarat-szabadság fogalmáról be nem csuszott a mindennapi jogvédelemben mint a mi gyakorlatunkban. Azt hiszem, ez főképp onnan van, mert a szakszertű megosztása a jogszolgáltatás különböző ágáinak nálunk még koránt sem tud annyira érvényesülni, hogy elmondhatnánk, mikép a büntető bírót soha sem zavarja a polgári perek hétköznapi zaja, s hogy a vé-dő-ügvedet a megélhetés kényszere, a som-más váltó-keresetek és végrehajtások siva-tagába nem úzi, elvonva őt igazi magas hiva-tásától. Ebben aztán annál több a veszede-lem, mert ezzel a bajjal a büntető jogszog-látás harmadik tényezőjének a vad közjogi képviselőnek nem kell küzdenie. Szivesen és örömmel ösmérjük el, hogy ugye szi k a r u n k a fejtettség oly kitűnő fokára emel-kedett, melyre mindnyájan büszken tekiat-hetünk, de elfogulatlan szemmel nézve ez emekedést, úgy látjuk, hogy abban tetemes része van az ügyész kar szerencsés helyete-nek, melynek tagjai mindig és kizárólag saját hivatásuknak elhettek.

De ha ez így van, kétszeres örömmel kell üdvözölnünk Binding művének irodal-munkba való átültetését, mely alkalmat fog adni, a büntelemeknyek taglalásával foglalko-zó elméknek, hogy az akarat-elhatározás kér-dését tudományos és természetes alapon bon-czolhassák. Nézetünk szerint alapos védelem és igaz ítéllethozatal nem képzelhető e leg-fontosabb teayző philozofiai ösmerete nél-kül. A determinismus és indeterminismus ből-csezeszeinek harca senkit oly közelről nem ér-dekel, mint a védelem bajnokát. A praedet-inationo, az erendendő bün vallási tana a bün-tető jog bölcselétében új alakot ölt. A bün-cselekmény elkövetője feltétlenül szabadon határozta-e el magát az erkölcsi és jogi tör-vény áthágására, vagy cselekményében nincs az embri akarata semmi része, a bünre őt ősi ösztöne úzi, a jogelienes cselekmény rá-nezve feltétlen, physiologiai szükség, melyet el nem enged neki beteg vére, melyre rá-m a i n e ?

Bindingnek is dogmája, hogy „Csak a szabad elhatározás és szabad cselekmény a tevékenyebbé vált ember s a j a t m ű v e. Egye-dül csak ezekre nyoma bélyegét, tehát csak ezeket tartozik felelni.“ Tehát szakit a fel-tétlen akarat-szabadság tarthatatlan tanai-val. De nem szegődik azért a materialis is-ko-ká hvei közé s határozatlan hibáztatja a Q u e t e l e t moralistáitkai tanait is, nem hajol meg kutatásainak amaz eredménye előtt, hogy a „társadalom készíti elő a büntetést, a bünös csak eszköz, mely azt végrenajta.“ Nem ösmerheti ezt el ugymond, mert hiszen akkor csakugyan a „társadalomra harulna minden felelős-eg.“

Binding és szerint a viszonylagos akarat-szabadság alapján helyezkedik. Az elha-tározás saját jellemünk és külső ingerek har-czából keletkezik. „Az ember elhatározza ma-gát azaz merielegies utján ingereket indokkák változtat at.“ A szabad elhatá-rozás anyában aii, hogy az embernek „módja-ban volt cselekményeinek hatását a külvilágra és viszonyat saját elveithez helyesen elképzelni; az indokkák válni törekvő ingerek erejét egymással szemben helyesen mérlegelni s ezen képességeinek alkalmazása által e különböző ingerekre erőteljőleg hatott; némelyiket indokká emelte, a többit nem.“

Köröz Róbert, egy másik mernökkel, aki a feleséget is elhozta magával; az özvegy bégne házában árendált ki lakást. A mernö-leten. Köröz Robert azonban fölkapott: ké-őbb az emelekre is. El kezdte civilizálni a feivad bosnyák asszonyt: magyar szóra fogta őt-hálás tanítványának bizonyult. Hősapokkon ke-lialt, konjogált, mint a pinto. Mar már ma-gyarul is pietykált a másik mernök felesége-vel, akivel szépen összebarrátkozott.

Mikor aztán egy fordult hogy a mér-nökök megcsalván a bosnyák vasutat — el-megy veit, magyarnyelv tanulmánya be-fejezése végett, szép Magyarországra.

Köröz Róbert ennek hallatára titokban vakargatai kezdte a füle tájékat, mernökta-nó elhatározásának. Mindjárt foglalta őt milyen szenzációzt csinál!... barátnejával

Igy került Fatme a magyar alföldre X városába és ott Köröz Róbert háza mellett don és időn fölkaingotott Róbert ab-mernököt, bizonynyal — egy magyar nyelvi órara.

Valahányszor Köröz Róbert rágyújtott az esteli margileera, minden szippantással azt az aggodalmas kérdést ismetene magában: Mi lesz ennek a vége? Isten, Allah és valamennyi

Emnyiben ösmertethettük lapunk szük te-réhez mérten röviden, Binding tanításának lényegét, szivesen foglalkoztunk volna vele be-tatásban, mert azt nemcsak tudományos fon-tossága, de a kérdés azt kiváló gyakorlati értéke is nagyon indokolta. Feutartjuk a tért akkorra, mikor — miat reméljük, nem okára — az egész magyar Binding megjelenését üdvözölhetjük.

HELYI HIREK.

* Aug. 2. Lapunk mai száma a debre-czeni csata emlékének van szentelve. Lapunk élén közöljük K ó s a B a r n á n a k alkalmi beszédét, melyet a rendező-bizottság felkérésé-folytán készítet s mondott el a honvéd-teme-tében. Második helyen közöljük J á n o s y Z o l t á n hittanhanglatának „Jött éve csodáknak“ cz. leendőtes köitérénvét, melyet Dió-s z e g i M i h á l y hittanhanglató szavalt el a honvéd-temetőben B e n e d e k J á n o s ren-des munkatársunktól lapunk Törzsa-rovaiban közlünk nagy hatású alkalmi költeményt. Ma-gáról az ünnepegy lefolyásáról csak hettón számolunk be, mivel az ünnepegy jóval lapunk zárta után kezdődik, ugy hogy mi az ünne-pegy véget ér, már akkor a lapnak a szetho-dása is megtörténik.

* A csütörtöki városi közgyűlésre helyi számban vissatérünk. Terveitük miatt ne-nem foglalkozhattunk e tárgygal, de meg ne-m is akartunk a mai nap ünnepegyes hangulatá-nak semmi dívszancsátát vegyíteni.

* Állami tanár nem lehet közig. bizott-sági tag. Csáky Albin gróf vallás és közokt-miniszter egy idő óta feltűntelt kelt rendelete-vel a tanítószág körében. Sok vitára adott ál-kalmat már egy multkori rendelele, melyben kimondotta, hogy állami tanár és tanító nem lehet lapszerkesztő. Nagyobb feltűntest keltett egy másik rendelete, mely megokolásával az állami iskolák tanárait a szó szorosabb értel-mében vett államhivatalnokoknak kvalifikálja.

A rendelet tudniillik az, hogy „mindazok a tanárok és tanítók, kik általánlagfentartott tan-itezetekben működnek, állami tisztviselőnek minősítetven, nem lehetnek e tagjaia k e z i g a z g a t á s i b i z o t t s á g o k n a k.“ E tárgyban most a miniszter az ország összes tanfelügyelőit rendeltileg felhívta, hogy azo-kat a tanárokat és tanítókat, kik bizottsági tagságot viselnek, alkalmas módon bírák ra, hogy eről mondjanak le, a vonakodókat pedig jelentsek be neki. — Egyuttal ügyeljenek arra, hogy ezentul ilyen választások ne történjenek s ha ez mégis megtörténne, ugy jelentsenek be ellene felelőbést a hozzá eről is kime-ritő jelentést tegyenek.

* Két tüzeset. A mai nap a tüzoltók napja volt. Alig ottlakták el az egyik tüzet, már a másikat jelezte a félre vert harang. Reggeli fel hat óra tájban értesítették a tüzoltókat, hogy a Csokonai-utca 1453 számú ház-nál tűz ütött ki. Teljes felszereléssel vonul-tak a tüzoltók a hely szinére, de nagy ér-kifejtésre nem volt szükség, mert csupán az udvar hátuján álló tengeri-góré égett s ró-vid idő múlva el is ottlakták A tulajdonos, P e t r u s J ó z s e f csizmadia kára csekély. A tűz vizgálatot ma délelőtt tartották meg, de a tűz keletkezését. nem lehetett kideríteni. —

Köröz Róbert és török szentek jöjjetek segítségemre! Nagyon rászorult az inzsellér ur a föld fölötti segítségre, mert az ő földi dolgai ugy össze voltak bonyolódva, hogy a maga ere-jéből nem tudta magát a gubanczából ki-vágni.

Akkor kezdődött a bonyodalom, mikor egy szép holdas éjszakán, a tuzlai haz erké-lyén a szép barna bégne kivasságára meg-esküdött a Koránra. Nagy könyvelmőség volt ez Köröz Róbert uraságtól, auóár, meg kell vallani, nem ő az egyedüli férfi, aki hasonló körülmények között kész megesküdni akárm-i szent dologra. Ennek különben a nők az okai. Miért erőszakolják esküre a dolozt — holdvilágos éjszakákon? Mert kívánnak olyan esküt, amelyet a jó isten maga sem vesz olyankor komolyan.

Fatme azonban komolyan vette és attól kezdve ugy tekintett Körözre, mint a megból-dogult bég jogszertinti utódára, mint az igaz hitnek egy jóvendő, erős oszlopára. — Köröz ur, (akit a tuzlai ház emeleten Ferinek hi-vott mindenki) kezdett lassan-lassan eltörö-kösödni és hogy kedvre tegyen az asszony-nak, hallgatta egy ven, keringelő dervis ok-szúrát olvasott rá, a megerő gyaur fe-jere.

Mikor aztán jött a hazatéré. órája: Köröz Róbert azzal a vallomással akart véget vetni a tarthatatlan viszonyoknak, hogy neki otthon — van egy felesége.

Azt várta, hogy erre a vallomásra a szép Fatme vagy leáju az oltomára, vagy pedig, ami valószínűbb, mind a tűz rászaziare fe-snek... Sem ez, sem az nem történt. Fatme az igazi török asszony világnézetével nyu-hat keten fogunk teged szeretni! Elme-nyek veid, elhozuk őt is es eljünk együtt, hármán.

A másti d y fele egy spa esze re borult. elfojtotta ben neh tozviszga

* K szek elno venysekk gyakornok * B 29 en este emberlet tozloanak nis 29 éve meneküni martalekák A g y a l j á t életük házba s a eszméletlen mellett, sz tüzoltók na jöttek a h sal fogadtá megérdeme udvari tü szerveze az érdem is mint főpa tanítót, m

* A Gy elé az alek es szép for alkalmával szoktak elm gyenge rügy radtak volna legkivalóbb rendszerrel agérol csak az ágalap kö alaku vagast módon kesse éves, meg s k kón a kes nek, oly m milliméteres lesztük, s limeteraire vágást etánk részt lefejju tamadon. E nedv szivódi művelet hatá get a rügnek juk. E vagas labb agakra nagyon lassu ezek a mű szel végezzük hogy fánakon hajtások ne lyos alakot ad a hol hajtás rben bevágást melyek czelun adni. A műet meg majusi gyengébb hajt szoktak alkai csakhamar utó zendő azonban

Köröz Róbert házassági joggy asszony nem m vállalatba: Fa s nem engedit gyatai

Köröz Róbert tak. Egyrészt a lett koroaként t ett esküt a K előtt kellett titk be... Nagyou uraságuk...

Köröz Róbert nézett az ura P ki az, hogy ott e házban, Mik Kör gyermekekéj bajj éji nyugalomra.

A hét utols elkövette azt a séget, hogy elő török cigarettáit megboszta ta mag gokat mivel a szónak átengedü elküldte a kisset papát.

A cziperattá kor az apa után rel tért vissza, h bája. Köröz Róbert, mi az agya fektette tott, ahol még v tól, de a házi gaz láta.

A felig kisa nyitott ablak mell A nyári hold bené sугarı ráshullotta tő: átlaj: na» aran

Köröz Róbert, akit

